

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an 8 fl. (6 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
 Pentru România 15 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Invitare de abonament.

Cu 31 Decembrie v. 1897 înceată abonamentul la „Foia Poporului” pe anul ce se sfârșește. Onorații cetitori sunt rugați a-și renouă abonamentul până la 31 Decembrie curent, ca să nu fim siliți a înceta cu trimiterea foaiei.

„Foia Poporului” va fi și în viitor, ceea-ce a fost în trecut, *luptătoare pentru câștigarea drepturilor naționale, apărătoare a drepturilor poporului român și o povăduitoare sinceră a țeranului și oamenilor dela sate în afaceri de politică națională, economie, literatură etc.* Ea va eși ca și până acum, *ilustrată și prețul va fi același și adecă:*

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg 3 fl. (6 coroane)
 Pe o jum. de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România.

Pe un an întreg 15 lei
 Pe o jumătate de an 7 lei 50 bani.

Pe timp mai scurt nu putem primi abonamente, nici dela alt termin, decât dela începutul anului pe o jumătate de an, sau pe un an. Abonaților de până acum le trimitem deodată cu foaia și *mandate postale (posta utalvany), cu adresa noastră tipărită și cu numărul sub care primesc foaia, scris gata pe cupon, așa că trimițitorul nu are decât să scrie numele seu și cifrele la locurile convenite și să pună banii, dimpreună cu mandatul la postă.*

Abonenții noi sunt rugați a-și scrie numele lor și al comunei *foarte curat și cetef,* însemnând posta din urmă.

Deschizând deci nou abonament la „Foia Poporului” rugăm pe toți prietenii și spriginitorii nostri și ai causei naționale, să nu ne lipsească de prețiosul lor sprigin și se lățească foaia în cercul cunoștințelor lor. Noi ne vom strădui a le da, ca și în trecut, o foaie bună, folositoare și cu frumoase ilustrațiuni.

Administrațiunea

„Foi Poporului”.

La Crăciun.

Joi ce vine vom prăznui sfințele sărbători ale nașterii Domnului nostru Isus Christos. Sunt 1897 de ani impliniți, de când *Mântuitorul* lumii s'a întrupat și a venit între oameni, ca să-i mântuie și să-i curețe de păcate. Și El a sbiciuit păcatele, minciuna, fariseismul și câte alte ticăloșii ale oamenilor de atunci și a propovăduit adevărul, morala, iubirea de aproapei și alte multe virtuți, cari îl fac pe om nobil și-l apropie de prea bunul Dumnezeu.

Și cine a fost mai tare prigonit pentru propovăduirea adevărului, decât Dumnezeu-Omul și ucenicii sei? Dușmanii adevărului au gândit, că răstignind pe Christos, vor pune capăt și învățăturilor lui și le vor nimici. Dar' s'au înșelat.

Adevărul, prigonit cu fer și foc, dar' pecetluit cu sângele lui Christos, n'a putut fi stins, ci s'a răspândit peste întreaga lume, cu toate pedecile ce 'i-s'au pus în cale.

Evangelia și morala creștinească au eșit biruitoare.

Pacea, frățietatea și iubirea s'a lăpădat între oameni și între deosebitele popoare.

Pace și îndestulare ar fi pe pământ, dacă cuvântul lui Christos ar fi fost urmat și adevărul și frățietatea n'ar fi fost sfruntate, ear' iubirea de aproapei n'ar fi fost schimbată în ură și dușmănie!

Dar' de giaba! Din când în când răii și păgânii au ajuns la putere și domina lor a fost însemnată cu nelegiuiri,

ear' în urma lor vaiete și suspinuri să auzeau.

Nu avem să străbatem în trecutul depărtat, căci și în zilele noastre încă să vedem asemenea casuri. Oare nu vedem noi și azi popoare îngâmfate, cari vreau să stăpânească și să sugă pe altele? Oare nu sunt și azi stăpânitori, cari trăesc cu minciuna, cu fățarnicia și urmăresc scopuri păcătoase de a apăsa și prigoni pe alții și a le răplăci ce au mai scump pe lume: legea și limba? Oare nu vedem noi, că acești stăpânitori lovesc prin legi păgâne chiar în însași religionea lui Christos? voină a o apăsa, a o delătura, pe aceasta mare comoară a omenimei, pe care veacurile n'au fost în stare să o nimicească.

Da, toate aceste să petrec azi înaintea ochilor nostri!

Dar' noi să nu ne descurajăm, să nu desnădăjduim, bine știind, că domnia răului numai vremelnică este și că adevărul dacă nu azi, dar' mâne trebuie să ese învingător, să triumfe.

În privința aceasta de cea mai măreață pildă ne poate servi vieța și lupta Domnului nostru Isus Christos.

Ea ne învață, că totdeauna să stăm pe bază de adevăr, căci aceasta basă tare și neînfrântă este. Și ne învață, că pentru susținerea adevărului gata să fim a ne jertfi, dacă trebuie.

Serbând Joi nașterea *Mântuitorului* lumii, să luăm dela El pildă de curagiu, răbdare și jertfă în lupta pentru câștigarea drepturilor noastre naționale.

FOIȚA.

Nașterea lui Isus.

Colindă de Nic. Gherman (Năsăud).

Vă rugăm creștinilor
 Sfânt este Domnul¹⁾
 Mai ales Românilor,
 Toate lucrurile lăsați!
 Și cântarea ne-ascultați,
 Căci cântarea noastră ține
 Veste bucuroasă 'n sine,
 O veste mare sfințită
 Chiar și prin ângeri vestită.

Colo 'n sus la răsărit
 În orașu-șsa numit,
 Viteemul din Iudea
 Acum să naște Mesia;
 În această noapte mare

¹⁾ După fiecare vers să cântă *Sfânt este Domnul.*

La creștini spre 'mbucurare,
 Spre a noastră mântuire
 Și spre multă fericire.

Astfel acum ne-a sosit
 Timpul cel prea fericit,
 Pe care mult 'l-am dorit
 De când ni-s'a prorocit,
 Că Dumnezeu pe pământ
 Va trimite Fiul sfânt,
 Ca pe om să mântuiască
 De ispita diavolească.

Eară pruncului sfințit
 Din nou în lume sosit,
 Să-i cântăm cu un glas mare
 Această mică cântare:
 Doamne sfinte și 'ndurat!
 Nu ne lăsa în păcat!
 Ci ne ține mult și bine
 Să te preamărim pe tine.

Logodnă neașteptată.

— Novellă —
 de

Margareta Moldovan.

— Bună seara, muieri.
 — Uite, uite, tu ești Ioane? Să-mi crez ochilor, — chiar tu ești — să ai noroc, — că uite zău fi chiar el...
 — Eu, eu fratele tău, așa minune mare, dar' ce ved doar' aceea coala nu-i Măriuța?
 — Ba fi Măriuța mea, cât o vezi.
 — Să ai noroc fată, vino la unchiu, că mare te-ai făcut și . . . ei, adecă nu mai zic nimic, știu că vouă fetelor și așa vă este plin capul de laude. Și uite zău, nu-i glumă fi chiar fată mare.
 — Șeptesprezece ani implinește în postul Paștilor.
 — Vor fi, căci anii trec, Dar' acum haid' spune-ți-mi ce ați mai făcut, și cum ați dus-o în aști șese ani de când m'an dus eu de acasă și ce-i cu — hm, hm, — cu Ileana lui Bucur, se va fi măritat de atunci.

Chestiunea națională în corpurile legiuitoare române. Cu privilegiul dezbaterii asupra adresei de răspuns la mesajul de tron, s'au rostit atât în senat, cât și în cameră discursuri însemnate pentru chestiunea națională. Au vorbit între alții d-nii V. A. Urechidă, T. Maiorescu, Aurelian, Delavrancea, Xenopol, Tache Ionescu, Catargiu etc. Vorbirile lor au fost foarte înfăptuitoare.

Dela Ligă. Duminecă, în 19 l. e. și-a ținut adunarea generală secția (despărțământul) București a Ligei române.

Di St. Periețianu-Buzău, luând cel dintâiu cuvântul, arată care a fost lucrarea secțiunii în cursul anului apoi vestește că întrunirea de protestare în contra volnicilor Ungurilor se va ține Dumineca viitoare, 14 Decembrie.

Di G. Boambă, cassarul secțiunii, arată situația financiară pe anul trecut.

S'au încasat 21.700 lei și s'an cheltuit 21.000 lei. Rămân dar' 700 lei, care se vor trece la veniturile anului viitor

Învingerea autonomiștilor în Fiume. Alegerile în Fiume s'au făcut săptămâna trecută. Pe lângă toate apucăturile guvernului, autonomiștii, adică aceia cari susțin drepturile Fiumei, au secerat o strălucită învingere.

Din partidul liberal, care e cu guvernul unguresc, au eșit numai acei candidați, cari au fost puși pe lista autonomiștilor. Dintre ceilalți numai cinci au reușit ca membri suplینitori.

Această frumoasă învingere va da nouă curaj adevăraților fiumani de a lupta pentru apărarea autonomiei lor și întru a respinge ori-ce amestec al guvernului Bánffy.

Ear' se sporesc gendarmii! Foile ungurești vestesc, că în scopul „siguranței publice”, ministrul de interne a hotărât o nouă sporire a gendarmeriei, mai întemeiând 107 posturi de gendarmi, cu 600 oameni!

Adecă gendarmi, gendarmi și ear' gendarmi, — pentru „siguranța publică!”

Și-apoi se mai zici, că nu Ungaria e „punctul tare” al monarhiei austro-ungare!

Din Austria. În Praga s'au mai susține statarul. Din cauza aceasta, după cum anunță o știre scurtă din Praga, în noaptea de Crăciun nu s'a ținut în oraș nici în suburbii nici o liturgie.

O altă știre de mai mare însemnătate vine din Viena, anume că în curând se va face în foaia oficială convocarea dietelor provinciale, adică a singuraticelor țărișoare austriace. Mai curând (la 28 Dec. n.) se va întruni dieta provincială a Austriei-de-jos; celelalte se vor deschide abia în Ianuarie. Dieta boemă — cea mai amenințătoare în starea actuală — își va ține cea dintâiu ședință la 10 Ianuarie n.

Împotriva maghiarisărei.

S'a întemplat la Sibiu și la Arad ceea-ce nu credeam. Adunările alegătorilor dietali români au fost oprite. Stăpânirea nici ca alegători, dacă suntem Români, nu ne lasă să ne adunăm și să ne sfătuim. Despotismul guvernului față de noi e mai aspru, ca cel din Rusia.

Dar' nu ne pasă! Până-când puternicii zilei își fac orgiile lor, ca toți tiranii, noi, pătrunși de simțul libertății, mergem înainte pe calea dreaptă și largă, pe care au mers cele mai brave și mai slăvite popoare.

Scopul la care au țintit prin măsurile volnice, guvernării nostri tot nu și-l-au ajuns. Atât la Sibiu, cât și la Arad s'au făcut frumoase manifestații naționale și ce e mai însemnat, s'au făcut, în Sibiu protestul împotriva maghiarisărei, în Arad hotăriri și proteste, în 10 puncte, iscălite amândouă de mulțime de alegători.

Afară de aceste, s'au făcut și se fac în multe părți puternice mișcări și proteste împotriva maghiarisărei. În România s'au ținut trei întruniri în cauza aceasta, la Galați, Iași și București. În casa magnaților din Budapesta au vorbit împotriva Metropolitului Miron Romanul, însoțit de episcopii Meșian și Popea. În

Orăștie au protestat Românii și Sașii, ear' în Verșeț țin o adunare națională de protestare Sârbii.

Manifestațiile dela Arad.

Cetitorii nostri au aflat din știrile și telegrama publicată în nrul trecut, la sfârșit, cele-ce s'au petrecut Joi trecută la Arad. Adunarea a fost oprită, dar' Românii adunați au făcut frumoase manifestații. Raportul, dat în numărul trecut, îl întregim cu următoarele.

Cătră Domnitor.

Conchemătorii frunțași ai adunării au dat Joi după amiază următoarea telegramă cătră M. Sa Domnitorul:

Maiestăței Sale Sacratissime Cesare și Apostolice Regale Francisc Iosif I.

în Viena.

Românii adunați în conferență electorală, împedecați de a-și manifesta loialitatea față de Înaltul Tron, s'au refugiat la altarul bisericeii, exprimând în rugăciuni credința și alipirea nestrămutată cătră Augusta Căsuă Domnitoare.

Aducând aceasta cu omagială supunere la Înalta cunoștință a Maiestăței Voastre, cerem scut și apărarea drepturilor noastre cetățenești.

În numele a mii de Români adunați:

Dr. Vasile Lucaciu, Vasile Mangra, Mihail Velichiu, Petru Truța, Dr. Stefan C. Popp, Dr. Ioan Suciu, Dr. Silviu Moldovan, Aurel P. Barcianu, Constantin Gurban, Ioan Lințu,

La episcopie.

Partea cea mai frumoasă a manifestațiilor a fost la reședința P. S. Sale vrednicului Episcop Meșianu. Aici a vorbit frumos părintele Lucaciu, zicând între altele:

„Groaznic mugește de pretutindenea vijelia prigonirilor. Nu ne putem apropia de Înaltul Tron al gloriosului nostru Domnitor, limba noastră națională nu o putem folosi în viața noastră publică-politică; sfânta noastră lege ne este amenințată și moralitatea subminată.

„Oh! Doamne, până când?”

„În fața acestor stări nesuferite simțim redesteptându-se în inimile noastre virtutea străbună, și dacă ne-au oprit adunarea legală, eată-ne aici, adunați sub scutul părintelui iubit!”

— Ileana s'a măritat de patru ani după un fecior din Vale, a dus-o în satul lui, dar' nu a trăit cu el numai un an și jumătate, căci a murit săraca și a rămas de ea o fetiță. După-cum am auzit în zilele aceste, bărbatu-s'o s'o și însurat a doua-oară.

— Săraca Ileană — zise badea Ioan plecându-și capul cu supărare — bageșeam așa 'i-a fost rinduit să fie fără noroc și să moară de tinără, — așa-i omul.

— Lasă, nu te mai supăra și acum, ce a fost a trecut, ce se ne mai gândim atâta, — nu a fost să fie a ta.

— Nu, nu, îi drept că nu, dar' vezi tot mă doare inima, când mă gândesc la ea.

— Acum lasă-o să odihnească în pace.

— Să-i fie țărina ușoară — răspunse badea Ioan cu oftare adâncă.

— Ia-ă cu poveștile am și uitat de alte lucruri, ia-n dă-te lângă foc, te-o fi umplut frigul, că-i ger nu glumă. Așa vezi. Măriuță vezi de pune o oală cu vin la foc să se încălzească pentru unchiu-tău, tu fi și uitat de el. Mișcă fata mării, mișcă mai iute. —

Eu să fac ceva de cină, până îi cina gata putem povesti. — Așa fata mării, așa.

— Până își vede mamă-ta de treabă, hai tu draga unchiului lângă mine și spune-mi uitat-ai tu de mine?

— Cum să uit, doar' nu-i atâta vreme de când te-ai dus.

— Ba îi mult fata mea, sânt șese ani întregi. Vouă tinerilor nu vi-se par mulți, dar' noi, știa cari dăm spre bătrânețe nu ne gândim așa.

— Măriuță! adă fata mării niște lemne mai subțirele în casă, că butucii ăștia nu ard bine.

Măriuța eșl.

— Frumoasă fată s'o făcut Măriuța, n'am ce zice, numai noroc să-i dea Dumnezeu.

— Norocul să vie mai târziu, că până nu împlinește douăzeci de ani nu o dau din casă să fie ce a fi, să vie măcar feciorul împăratului.

— Apoi vorbă să fie, par'că tu nu te-ai măritat cu cincisprezece ani și bărbatul tău nu o fost fecior de împărat.

— Chiar pentru aia că m'am măritat eu, cum nu o trebuit — ce folos, vezi, am trăit cinci ani cu bărbatul, ș'apoi am rămas văduvă. Când eram de douăzeci de ani eram văduvă. Am avut barem noroc cu fetița asta.

În pridvor să auziau pașii Măriuței, care venia cu lemnele și lelea Ana întoarse vorba pe altele.

— Ian spune-mi cum 'ți-o venit ție în minte să vii acum în cap de iarnă și nici barem să ne scrii ceva. Pe unde ai mai umblat de când nu ne-ai scris nimic.

— Eu am fost tot în Moldova de atunci și îți spun drept, că nu 'mi-o mers rău acolo, 'mi-am făcut și vre-o doi bănisori, dar' 'mi-o venit dorul de casă și de sat și m'am gândit să viu. Am voit să mă petrec barem odată încă sărbătorile Crăciunului acasă în satul meu și cu voi.

— Bine ai făcut zău, unchiule că ai venit, că și noue ne era dor de dumniata. De câte-ori am vorbit cu mama, că ar fi bine să vii odată acasă, să nu mai fim așa îm-prăștiați prin lume. Noi trăim aici singure,

La cuvintele frumoase și calde ale părintelui Lucaciu P. Sa Episcopul a dat asemenea un răspuns frumos.

În biserică a cântat un cor de țărani, iar părintele protopop *Gurbanu* din Buteni a ținut o predică cu citații din biblie.

Protestul Orăștienilor.

Săptămâna trecută s'a ținut ședința reprezentanței orașului *Orăștie*. Aici *Români și Sași* au protestat împotriva proiectului de lege maghiarizator al comunelor.

S'a ales o deputațiune, care, să se prezente în numele orașului la M. Sa Monarchul împreună cu deputația celorlalți Sași și să ceară nesancționarea proiectului.

Urgurii, rămași în minoritate, au părăsit sala adunării.

Însuflețirea între Români și Sași a fost mare.

În casa magnaților.

Primindu-se proiectul de maghiarizare al numelor de comune în dietă, s'a subțernut casei magnaților. Aici a vorbit și votat împotriva lui Metropolitul *Miron Romanul* și Episcopii *Ioan Mețian* (Arad) și *Nicolau Popea* (Caransebes). La votare au fost învinși cu majoritatea voturilor unguvești. Purtarea lor fusese vrednică și Le face cinste. Durere, că nu s'au înfățișat acolo și ceilalți prelați ai noștri.

Proiectul, făcându-se o mică schimbare în el, s'a trimis eară în dietă, unde se va debate de nou.

Întrunirile din România.

„E mângâiere și încurajare pentru noi, că atunci, când stăpânirea unguerească ne dă lovituri peste lovituri, inimile dulcilor noștri frați din România bat pentru noi. În săptămâna trecută s'au ținut alte trei mari întruniri, în *Galați*, *Iasi* și *București*. Dintre aceste cea mai măreață a fost întrunirea din *Iasi* și cu deosebire cea din *București*. În toate s'au votat proteste energice în fața lumii împotriva maghiarizării și a prigonirilor, ce ni-se fac de guvernul unguerească.

dumniata acolo singur. Acum să rămâi la noi, să nu mai mergi.

— Asta nu se poate fata mea, pentru-că câtă vreme stau în sat, am tot povară pe inimă, mai bine-ți departe, în străini mai uită omul.

— Acum poți fi liniștit, că nu mai ești nici tu așa tânăr și apoi și Ileana fi liniștită în pământ — zise Ileana Ana dela foc.

Să faci pe câteva minute tăcere.

Lelea Ana mesteca pe la foc, badea Ioan cu capul plecat era adâncit în gânduri, iar Măriuța își arunca pe furie o hii prin fereastra cătră poartă și asculta.

Afară era liniște.

— Vinu ti cald fata mamii, haida și ti pune unchiu-tău să bea. — Și zău Ioane nu ai mai uitat nici acum din ce a fost?

— Nu Ană, și nu oi uita-o în veci. Eacă nu-ș tinăr acum și nu am fost nici atunci și cu atâta o fost mai rău. Am fost om când am cerut pe Ileana și nu copil, nu mi-o dat-o, nu a fost să fie a mea, bine, dar' nici ei nu au avut noroc de ea, căci a murit. Dumnezeu și-o arătat puterea lui cea fără margini.

Intrunirea din București a luat următoarea hotărâre: „Cetățenii capitalei întruniți în meeting de manifestație în potrive monstruoaselor lovituri ce se dau trecutului istoric al neamului românesc prin legea de maghiarizare, în conștiința deplină solidarității și exprimă odată cu indignarea lor profundă deplina încredere în lupta fraților de dincolo.

curic... copilul s'a jucat cu ea, până s'a oboșit. Atunci mama, iubitoarea mamă l'a luat în brațe, l'a sărutat și l'a legănat încet-încetisor, cântându-i „Nani, nani, pușor“ până-ce a adormit. Mama l'a pus atunci pe o perină și se depărtează la lucru, până-ce doarme băiatul.

Ilustrația ne arată cu ce grije păsește ea, ca să nu-și deștepte copilașul și-i aruncă cu drag încă o privire.

Plăsmuitorul chipului a reușit să ne înfățișeze în icoană iubirea de mamă, împreună cu gingășia, și grija pentru micul copilaș.

Cătră cetitori.

Numărul de față al „*Foaiiei Poporului*“ este cel din urmă din anul acesta. Cu numărul viitor fosia își începe un nou an, anul al VI-lea al ființării sale, cu aceeași devisa, scrisă dela început pe steagul ei: *Înainte! Nimic să nu cruțăm pentru apărarea și câștigarea drepturilor ce se cuvin scumpului nostru popor!*

Ridicând și ținând sus și cu tărie acest steag, venim și rugăm pe cetitorii noștri să ne ajute în munca și lucrarea noastră.

Bunii noștri cetitori, fie vechi, fie mai noi, ne cunosc indestul, decât să fie lipsă a le mai spune în ce direcție luptăm. De altcum în devisa demai sus

este cuprins programul nostru. Credem, că ne-am ținut dela început și până acum de el și făgăduim, că nici în viitor nu ne vom abate nici o clipită dela calea urmată.

Pe lângă lupta, ce o purtăm pentru *drepturile naționale*, ne-am nisuit a lumina și povățul spre bine în toate direcțiile

Dragul mamii copilaș...

— Vezi ilustrația. —

Ilustrația de față ne arată în chip gingaș iubirea de mamă. Micul copilaș a căpătat cea dintâiu jucărie. Tatăl seu a fost la oraș, și-a adus aminte de pușorul de acasă și i-a cumpărat o mică jucărie. Și a fost mare bu-

Măriuța asculta pe unchiu-tău mirată, numai acum a înțeles ea pentru-ce acela s'a dus de acasă și nu vrea să mai vină.

— Măriuță, grijește de mamă! ga asta până viu, trebuie să merg până la învățătorul. Măne să duce la oraș și l'aș ruga să-mi aducă una alta și mie pe sfintele sărbători. Până viu povestiți la olaltă.

Lelea Ana își lea în spate cojocul și ea. Nici nu s'a depărtat bine de casă și Măriuța începă a plânge cu hohot.

— Pentru Dumnezeu ce ți-i draga unchiului, spune-mi?

— Ce să-mi fie, și eu is nenorocită ca dumniata.

— Ca mine?

— Da, că mama nu vrea

— Ce nu vrea spune-mi, căci doar' nu-ș eu străin și apoi nici nu ne aude nimeni. Începe și spune tot ce ai pe inimă.

— Că . . . mama nu vrea să mă dea după Ilie.

— După care Ilie?

— După Ilie a lui Duca. Acuma a venit astă-toamnă dela cătane, fi frumos și sdravên și nu-i sărac

— Și mamă-ta nu vrea să te mărite, până nu fi implini douăzeci de ani.

— Cine ți-o spus?

— Mamă-ta.

— Vezi, și apoi Ilie nu poate să aștepte încă trei ani, că tată-s'o fi bătrân și veduv și le trebuie muiere în casă.

— Lasă pe mine fata mea, că isprăvesc eu. Când vine Ilie pe la voi?

— Mai în toată seara ne întâlnim în poartă, dar' numai pe furie, că mama nu vrea.

— În astă-seară adă-l în casă, auzi fată, nu te teme de nimic, oi isprăvi eu cu mamă-ta; spune-i că eu ți-am zis, auzi?

— Da.

Nu trecu mult și să și auziră prin curte pasii Ileana.

Măriuța își uscă iute ochii și își făcu de lucru pe la vatră.

— Așa vezi — zise Ileana Ana intrând

— chiar bine am nimerit că am mers acuma.

pe iubii nostri cetitori. *Istoria națională, descrierea Ardealului, descrierile literare* etc. sunt tot atâtea mijloace de luminare, ear' în *partea economică* am dat și vom da cele mai de lipsă sfaturi și învățături pe toate terenele de muncă.

Astfel s'a silit și se va sili *Foaia Poporului* a fi folositoare în toate prvințele.

Basați pe aceste, rugăm pe cetitori se lățească foaia între prietenii și cunoscuții lor. Cu cât mai mulți se vor grupa în jurul ei, cu atât mai mare imbold ni-se dă pentru o luptă rodnică. Fiecare cetitor, fiecare abonent este un stîlp, care susține lupta națională, destășurată în foaie și cu cât mai mulți stîlpi vor fi sprijinitorii, cu atât lupta mai aprigă va fi și cu mai bună reușită se va purta.

În nădejde, că cu începutul anului nou, ce vine, vom afla grupați în jurul *Foaiei Poporului* nu numai pe cetitorii de până acum, ci și mulți alții noi, dorim tuturor: Sărbători fericite!

SCRISORI.

La temniță.*)

Bruznic, la 18/30 Noemvrie 1897.

Mult Onorate Dle Redactor!

În anul 1893 ne-a venit o ordinațiune dela Prea Venerabilul consistor diecesan din Arad, cu care ordinațiune ne-a venit la toți preoții și o colectă, pentru-ca într'o Duminecă sau sărbătoare să colectăm pentru ajutorarea comunelor celor mai sărace, cari nu-'s în stare să solvească; »*Salarul învățătoresc cel puțin de 300 fl. v. a. pe an*».

Am stăruit pe lângă poporul meu și și-a dat și el dinarul seu după putință, zicându-i între altele în explicările mele, că de nu va contribui și nu va da ajutoare, aceea îi place ministrului nostru ung., ca să prefacă acele școale în școale comunale sau de stat și atunci

*) Publicarea corespondenței s'a întârziat din lipsă de loc. Dl *M. Rubinoviciu* se află deja în temnița Seghedinului. *Red. »F. Pop.»*

că pleacă de noapte învățătorul. Să știi, că s'o mirat când i-am spus, că tu ai venit acasă pe sărbători. O zis că să cânti la Crăciun în biserică Cheruvimi, că-i mult de când nu te-o mai auzit sătenii. Acuma nu se mai teme că te-or alege pe tine de cantor și i-or lua slujba din mână. — Ce-i cu cina Măriuță?

— Bine măicnță.

— Pune tu numai pe masă, eu mestec mămăliga, după cină poate vine Safta cu bărbatul ei în povești, le-am spus, că ai venit. — Am întâlnit și pe Mitru, știi acela care o fost jude, a zis că mâne să te duci până la el.

Măriuța își furizează ochii printre muscățile din fereastră către poartă. Ațară era luna ca ziua și peste porțiță să vedeau fâl-fâind niște pene. Ațata i-a trebuit ei. Făcu ce făcu și până lelea Ana mesteca mămăliga povestind mereu una alta, ea eși afară.

Badea Ioan observă aceasta și îi rîdea inima, cum are să o facă fericită pe Măriuța și cum să se păcălească soru-sa cu toate sfătoșeniile ei.

nu-'și vor avè învățătorii lor, ci ne poate trimite stăpânirea învățătorii de Jidovi și de Unguri, dar' nu de ai nostri confesionali. Mai departe le-am mai zis să facem cu toții din mână în mână, ca să nu lăsăm școalele noastre confesionale, că vedeți ce legi păgâne ne-au adus ministrii nostri cu căsătoria civilă, ne pune matriculanți de stat, și ce va fi urmarea aceea va fi. Sfințenia nime nu o ia dela noi, dar' ne-au răpit drepturile noastre preotești, ne-au luat școala, după aceea sesiunile parohiale, care și așa sînt date dela Maria Teresia pentru purtarea matriculelor și în fine noi preoțimea neavînd stolă nici salar fix, vom fi constrînși să abzicem de parohii și să ne căpătăm alte carieri pentru traiul vieței. Aceasta a fost părerea mea, și dacă vor rămâne și școalele confesionale școale de stat, atunci poate ministrul nostru să le prefacă atât școalele confesionale cât și bisericile noastre „în grajduri la caii honvezilor. sau fabrici”. Pentru acestea am fost tras înaintea tribunalului din Lugoj de 10 ori. La prima pertractare tribunalul m'a achitat. Tabla în urma apelației procurorului de nou a rînduit pertractare nouă, în care am eșit osândit la 6 luni temniță de stat, 50 fl. amendă banală și suportarea tuturor speselor, care toate la oaltă fac peste 800—900 fl. v. a., apoi și tabla și Curia de nou au întărit sentența tribunalului din Lugoj și în 5 Noemvrie 'mi-s'a dictat sentența înaltei Curie.

În zilele din săptămîna trecută m'am pomenit, că-mi vine cu recipisa un *Meghagyás* dela *Lugosi kir. Ügyészség*, sub ^{nrii 6867} _{k. ű. 1897.} că eu am să mă înfățișez în Seghediu la temnița de stat, pe ziua de Vineri, în 10 Decemvrie anul 1897.

Nu-'mi pare rău, că sînt prizonier de stat, ci îmi pare rău, că nu 'mi-a rînduit să mă închidă în temnița din *Alba-Iulia*, acolo unde au fost închiși Horia, Cloșca și Avram Iancu și care temniță amintirii o au sfințit cu suspinurile lor. Și îmi pare tare rău, căci am o mamă de peste 89 ani, care nu e în stare să ese afară din casă și pe care Dumnezeu Atotputernicul știe, că mai găsi-o-voiu trăind.

În interesul adevărului am scris acestea, și rog pe mult onorata Redacțiune să binevoiască a le publica.

Mihail Rubinoviciu,
preot român gr.-or.

Mămăliga era pe masă, toate în rîndială și Măriuța nu mai venia în lăuntru.

— Oare unde-i fata asta eară?

— Vezi-ți tu de treaba, lasă că o strig eu.

Abia s'a mai întors lelea Ana de câteva ori pe la vatră și pe la masă și intră în casă badea Ioan de o mână cu Măriuța, de alta cu Ilie.

— Bună seara — zise Ilie intrînd.

— Bună seara — răspunse lelea Ana cu gura jumătate și îl măsură cu ochii din creștet până în tălpi.

— Treci de șezi Ilie, — zise badea Ioan, — vino mai aproape și tu Măriuță, așa vezi, și acum la spovedanie. Spune-mi Ilie place-ți ție de Măriuța așa, ca să puteți trăi fericiți?

— Ca ochii din cap mi de dragă, bade Ioane și bucuros aș mai aștepta, dar' vezi nu pot

— Știu, știu Ilie, tată-t'o fi bătrîn și vă trebuie muiere în casă.

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de *George Cătană*, învățător.

(Urmare.)

Stefan cum auzi una ca asta trimise soli la Albert cari îi spuseră să se țină de convenția încheiată, căci altfel nici el nu se va țină, ci va lovi armata cum îi va veni mai bine. Albert însă nu înțelese ceea-ce-i spunea Stefan, ci își continuă calea apucată către codrul Cosminului. Atunci Stefan trimise în grabă oameni în codrul Cosminului ca să taie arborii de jumătate pe marginea drumului, așa ca se rămână numai înclinați, spre a pute fi răsturnați asupra Polonilor când vor trece pe acolo. Cam a patra parte din armata polonă ajunse la codrul Cosminului, cealaltă parte a armatei era în urmă. Aici prin codrul Cosminului era o vale cam îngustă și neregulată pe unde era drumul. De o parte și de alta a văii se ridicau niște stânci uriașe acoperite cu păduri seculare prin cari nu călcase încă picior de om. Pe acest drum dede Albert ordin de a intra armata sa. Mai întăiu intrară carerele cu proviant, bagajie, muniții, apoi mercenarii și tunurile. Albert intră în această strîmtoare numai în ziua a doua, însoțit de curtea sa. După el veniau căpitanii și cealaltă armată. Ostașii erau fără arme, fără regulă, cântau și fluierau, erau veseli sormanii, că se întorc acasă spre a-și vedea părinții, soțiile, copiii, rudeniile, cunoscuții ș. a. Ei povestiau și glumiau, gîndul lor sburase de mult înaintea lor, *el era acasă*, sormanii ostași se credeau fericiți.

(Va urma.)

Lelea Ana întăiu a incremenit, vîzînd pe Ilie în casă și auzind povestile lor, după-ce și-o venit apoi în fire a cuprins-o o mânie de gîndea, că acum acum să-i facă o nefăcută ficiorului.

— Ție Măriuță încă îți place de el, ce?

— Place unchiule.

— Apoi dacă îi treaba așa — zise badea Ioan apăsîndu-și vorbele — haide dați mîna, așa vezi și noroc să vă dea Dumnezeu. Să fiți fericiți barem voi, că eu și Ana mama-voastră nu am fost. Zi și tu ceva Ană!

Pe lelea Ană așa au muiat-o vorbele frate-seu, încât a început a plînge și între lacrimi și-a binecuvîntat și ea copiii și apoi a zis: Bagseamă așa vrea Dumnezeu.

— Așa, vezi, acum sîntem patru la cină, așa îi și dată, să nu fim fără soț — zise badea Ioan făcîndu-și cruce și așezîndu-se la masă.

Despre comune.

Lista alegătorilor.

Pentru-ca să se știe cine are drept de alegător, e de lipsă să se facă o listă a alegătorilor. La alegere au drept de vot numai cei scriși în listă.

Lista alegătorilor o alcătuiește după conspectul de dare din cei din urmă doi ani și după alte date o *comisiune* aleasă de reprezentanță. Lista trebuie să se facă în jumătatea a doua a anului, ce e înaintea alegerilor comunale, cel mult până la sfârșitul lunii Septemvrie. Dacă d. e. în anul 1897 s'au făcut alegeri pentru reprezentanță, lista alegătorilor s'a alcătuit în jumătatea a doua a anului 1896, cel mult până la sfârșitul lui Septemvrie.

Lista, alcătuită de comisiune în șir alfabetic, se pune timp de 5 zile la casa comunală spre vedere publică. Primăria trebuie se aducă la cunoștință aceste zile și totodată și acele zile, în care alegătorii nemulțumiți cu lista pot da obiecțiuni, cereri de schimbare. Dacă alegătorii nemulțumiți au cerut să se schimbe, comisiunea e datoare să iee în desbatere cererile și dacă le află cu temei, să schimbe lista așa cum au cerut alegătorii, la dimpotrivă să le respingă. Totodată e datoare comisiunea să încunoștiințeze numai decât pe alegători despre soarta cererilor lor de schimbare. Alegătorii, dacă nu sânt mulțumiți cu judecata comisiunei, pot apela în timp de 10 zile dela primirea încunoștiințării la *comisiunea verificatoare* (din cine stă această comisiune vom scrie mai târziu). Contra hotărârii acesteia în alte 10 zile poți apela la *comitetul administrativ*, dacă nici cu acesta nu ești mulțumit, te poți plânga la *judecătoria administrativă*.

După-ce s'au rezolvat apelațiile până în instanța cea din urmă, primăria scrie pe listă o clausulă, cumcă lista are valoare definitivă și alegerea, ce e a se face, se întâmplă numai pe temeiul acestei liste. Cine nu e scris în listă, acela nu are drept de vot.

Alegerea reprezentanților.

Reprezentant comunal se poate alege în comune mari și mici ori-care locuitor din comună, de 24 ani și major, care are dreptul de alegere. În orașele cu consiliu dreptul de a pute fi ales reprezentant e mai restrins, pentru-că se cere încă și dreptul de alegător de deputat dietal și să știi cetii și scrie.

Alegerea reprezentanților, dacă numărul alegătorilor din comună nu trece peste 600, se face în *massă*, adică toți la un loc, dacă trece, se face după *cercuri* de alegere. Cercurile le formează reprezentanța după alcătuirea listei alegătorilor. În un cerc nu pot fi mai puțini de 200 și mai mulți de 600 alegători. Fiecare cerc alege reprezentanți în raport cu numărul alegătorilor. Tot cu

acest prilej se aleg și *membri suplینitori* în reprezentanță, atâția cât face a patra parte din numărul reprezentanților ce se aleg.

Alegerea se face pe vreme de 6 ani. Dar' tot la trei ani se face alegere pentru jumătate numărul reprezentanților. Când s'a făcut prima alegere s'au ales toți deodată. Dar' la sfârșitul anului al treilea tot al doilea membru, pe care a căzut soarta, a trebuit să ese din reprezentanță. Așa a rămas numai jumătate și pentru cealaltă jumătate s'a făcut alegere nouă. Reprezentanții ieșiți pot fi aleși din nou.

Alegerea se face cu *țidule de votare*. Fiecare alegător scrie pe țidulă atâtea nume, câți reprezentanți trebuie aleși, apoi dă țidula la comisiunea, ce adună voturile, care îi scrie numele în listă. Dacă mai mulți au primit voturi în număr asemenea și nu mai sânt locuri, ca se poată intra cu toții în reprezentanță, președintele trage soarte, că cine să fie reprezentant.

Ziua alegerii o hotărăște în comune mici și mari pretorul, în orașe cu consiliu vicecomitale. Alegerile le conduce în comune mici și mari pretorul și locțiitorul lui. Alegătorii la deschiderea alegerii numesc dintre dînșii 4 *bărbați de încredere* lângă președinte. Dacă nu vreau să se folosească de acest drept, pe bărbații de încredere îi numește președintele. Alegerea într'o comună e a se tdrmina într'o zi. Se începe la 9 ciasuri dimineața și ține până la 4 seara. Ziua alegerii trebuie să se facă cunoscută mai înainte cu 3 zile. Resultatul votării îl publică președintele numai decât după numărarea voturilor și-l face cunoscut și reprezentanței.

Plângerile contra alegerii, contra putinței cuiva de a fi ales (alegibilităței), mai departe cererile pentru ștergerea vreunui membru din șirul reprezentanților și pentru umplerea locului rămas gol, se judecă în prima instanță de *comisiunea verificatoare*. Comisiunea aceasta stă din 2 membri aleși de reprezentanță înainte de alegere, din numărul celor-ce nu cad sub alegere, din 2 denumiți de pretorul în comune mici și mari, în orașe cu consiliu denumiți de vicecomite. Președinte e pretorul, notar și referent e notarul. Recursul la această comisiune e a se da în 10 zile dela alegere. Dela aceasta se poate apela în a doua instanță în 5 zile la *comitetul administrativ*, ear' de aici în instanța a treia la *judecătoria administrativă*.

După-ce s'a sfârșit alegerea în comună pretorul concheamă reprezentanța la adunare și poate hotărî și ziua restaurării slujbașilor, dar' așa ca despre timpul restaurării slujbașilor comuna să fie încunoștiințată cel puțin cu 48 ciasuri mai înainte.

Victor Onțor.

George Coșbuc.



În nrul de azi dăm portretul unui iubit poet al nostru, *George Coșbuc*, care în poeziile sale cântând vieța dela țeară și întâmplări din vieța țeranului nostru, a fost numit cu drept cuvânt *poetul țeranilor*.

Coșbuc este ardelean și cu toate-că trăește de câțiva ani în București, a rămas și este înainte de toate ardelean, ardelean din cap până în tâlpi, care prin puterea geniului seu poetic astăzi e cunoscut la toată româ-nimea.

Dînsul s'a născut la 21 Septemvrie 1866, în comuna Hordou, comitatul Bistrița-Năsăud. — Este fiu de preot gr-cat. și urmaș de grănițeri.

Romantica vale a Sălăuții, dealurile îmbrăcate în codrii seculari, Carpații falnici și ciobanul din Ardeal, au fost tovarășii copilăriei sale. De copil a iubit natura și s'a lipit de vieța și obiceiurile țeranului român. Acestea le-a dus cu sine și la Năsăud, unde și-a continuat studiile la școala normală și gimnasiu. Era de o fire blândă, scump la vorbă și-i plăcea singurătatea. Abia era de 12 ani și făcea versuri cu cari pișca pe conșcolarii sei.

După-ce a sfârșit gimnasiul a trecut la filosofie în Cluj, dar' nu peste mult veni să lucreze în redacția *Tribunei*, în foia căreia a publicat mai multe poezii frumoase. După doi ani a mers și s'a așezat la București, în focularul culturii românești. Aici este foarte iubit și cinstit pentru prețioasele sale lucrări, publicate prin foi și în cărți.

Astăzi literatura românească se mândrește cu mai multe scrieri de ale tinărului poet, precum: *Balade și Idile*, publicată în 1893; *Fire de tort*, 1896 și *Aeneis*, traducere în formele originale, operă premiată de Academia română cu marele premiu Năsturel.

Dar' nu numai în poezie să distinge G. Coșbuc; ca și Alexandri, și dînsul lovește în cei-ce strică și scriu rău limba românească.

Vorbe înțelepte.

Una la săptămână.

Vrei să fii sigur întotdeauna de cinstire? Nu face nici-când nici o faptă, de care ai fi silit să roșești.

PARTEA ECONOMICĂ.

Industria de casă.

(Urmare).

De n'am ave industria de casă ar trebui să ni o creăm (să o întemeiem).

Numai puțini oameni sânt în lume, cari trăesc în tot felul de desfătări, alții muncind pentru ei. Marea mulțime însă trebuie să câștige „pânea cea de toate zilele“ întru sudoarea feței, cu chin și vai, muncind din răspuțeri vara-iarna, ziua și noaptea. Așa a fost în trecut, așa este în timpul de față și așa va trebui să fie și pe viitor.

Mașinele, ce e drept, au înlesnit și până acum munca oamenilor și a vitelor și cu timp vor înlesni-o și mai mult. Dar' ori-câte și ori-ce fel de mașini s'ar mai născoci, până acolo tot nu vom ajunge, ca ele să lucreze singure, fără a pune și omul mâna. Manca deci va fi totdeauna partea noastră în lume, dela care și se voim nu ne-am pute subtrage, căci „fără osteneală nu e câștig“ și fără agoniseală nu-i modru de trăit.

Și, astfel stând lucrul, să ne întrebăm, cu ce s'ar îndeletnici econoamele noastre atunci, când n'ar mai lucra nici cânepa și inul și nici lâna? Și mai cu seamă, ce ar face ele în timpul iernei, când lucrurile economice de pe afară: din grădină și câmp încetează cu totul?

Și oare n'ajunge că, din pricină că nu știu nici o meserie, bărbații sânt osândiți a omori vremea în iernile cele lungi cu câte toate, ca: povestile, pipa și lenevirea, adesea și cu cheltuelile zădarnice, ce le aduce cu sine lipsa de lucru?

Apoi numai aceea ne-ar mai trebui, ca și femeile să ajungă, în starea în care se află azi bărbații, adică să nu-și vadă de tot felul de lucruri în timpul iernei și cu deosebire, părăsind industria de casă. Și acest timp, după-cum s'au pornit treburile, nici nu poate fi tare departe, dacă nu se vor lua măsurile de lipsă pentru curmarea răului. „Lenea e perina dracului“ și poate fi foarte ademenitor pentru multe femei gândul, că ce bine ară să le fie, când iarna se vor pute culca deodată cu găinile, sculându-se târziu ca cocoanele; ear', vrând să-și petreacă, se nu le mai stee în cale afurisita de furcă și spurcatul de rășboiu.

Ei, dar' această schimbare de lucruri la ce ne-ar duce?

În locul întâiu: pagubele nu se pot nici calcula, cât ar fi de mari. Căci cum părăsind gata toate hainele, cu cari se îmbracă căsenii, ar trebui să se dea sume înspăimântătoare pe lucruri, cari odinioară, prin hărnicia și dibăcia femeiei, veniau, așa zicând, ca în cinste. Dar' las' că ele n'ar fi nici trainice ca hainele făcute la casă, prin aceasta devenind pagubele niolit mai mari.

Ar fi cu totul alta, când s. p. femeile s'ar pute obicia să se îndeletnicească cu alte ocupațiuni aducătoare de câștig, măcar așa de mare ca câștigul reprezentat (înfățșat) prin industria de casă.

Dar' la întrebarea: cum și cu ce? Nici un răspuns nu se poate da; căci un întunec nepetrans acopere această taină. De unde și urmează foarte lămurit, că industria de casă, dacă n'am ave-o, ar trebui să ni-o creăm (să o întemeiem); ear', fiindcă o avem, să ținem cu sfințenie la ea, nișuindu-ne a afla chipuri și feluri pentru înaintarea ei și perfecționarea (îmbunătățirea) ei.

Înaintarea și îmbunătățirea industriei de casă.

Din toate cele zise până aci urmează în mod nelindoiș, că industria de casă este pentru noi un bun nu numai material (aducător de venit) ci și moral, prin care adică se susțin și înaintază nărvurile cele bune: hărnicia, iscusința, dragostea cătră lucrurile folositoare și bune ale noastre, ferirea de lux (mândrie, fală), fuga de lene, încunjurarea multor păcate ș. a.

De aceea ar fi foarte folositor, dacă chiar bărbații, pe lângă economie, s'ar pute îndemâna la unele lucruri de meserie; ear' industria de casă ridicându-se din an în an, până la cea mai înaltă și mai aleasă treaptă.

Spre acest sfârșit cânepa și inul se se cultivate în măsură mult mai mare ca în timpul de față, alegându-se soiuri de frunte, cum e cânepa italiană ș. a. Tot așa ar trebui să se făcă și în privința producerei de lâna, pentru-că din soiuri alese de lâna se gătește pănură destul de frumoasă, cum se poate vedea în Marginea Ardealului, pănură aproape ca și postavul lucrat în fabrici.

Pentru lucrarea cânepii, inului și lânii sânt apoi neapărat de lipsă îmbunătățiri fel și fel, ca totul să meargă mai cu spor, anume; *furca cu roată*, introdusă în Săsime, *rășboiul* mai practic, *mașina de cusut* și o îmbunătățire a modului de *croit*. Cu aceste mijloace s'ar pute produce — în casele unde sânt mai multe femei — și materii și haine de vânzare, ceea-ce încă nu trebuie scăpată din vedere.

Foarte de lipsă e ca nici cărturarii și soțiile lor să nu se depărteze prea tare de industria de casă, ci dimpotrivă să o ajute și ocrotească pe toate căile. Îndeosebi preotesele, notăresele, învățătoarele și alte femei mai pricepute de pe la sate sânt chiar datoare să meargă cu pildă bună înaintea econoamelor, nu numai prin graiu, învățându-le să prețuiască industria de casă, ci lucrând și dînsele cu furca, rășboiul, mașina de cusut ș. a.

Dar' pentru-ca așa să fie, mari datorințe zac pe umerii școalelor noastre de fete. Căci nepunându-se în ele temeiu

bun și în privința industriei de casă, foarte puțin se poate aștepta pe viitor dela conlucrarea și sprijinul femeilor menite prin poziția (starea) lor, ca să oprească în loc pornirea cea rea și păgubitoare pe calea părăsirii industriei de casă și a îmbrățșării lucrurilor străine.

Să fim deci trezi. Să ne gândim bine până nu e prea târziu asupra modului de îndreptare a acestui rău, pentru-că dela norocoasa deslegare a lui va atrna în mare parte, cum s'a îmai zis, bunăstarea noastră viitoare, îndestularea și fericirea neamului, sau — la din contră — sărăcirea, ticăloșirea și chiar perzarea lui. (Va urma).

Cum ar trebui făcut un lac de păstravi și cât cuprinde el?

Un bun lac de păstravi se nu se facă nici-odată acolo, unde n'ar fi cu puțință ca neîntrerupt să se scurgă cel puțin $\frac{1}{2}$ metru cubic de apă (50 ferii) pe minut și care cel puțin câteva ore peste zi n'ar pute fi în umbră.

Recerința de căpetenie pentru asigurarea în toate privințele a bunății unui lac de păstravi este afunzimea lui. Aceasta trebuie să fie atât de însemnată, pe cât îngădue însușirea (frea) pământului și lipsa neapărată ca lacul din timp în timp să se poată seca. Unde este apă din destul afunzimea, e mai bine, să fie de 3 metri decât de 2, dar' nici-odată să nu fie sub $1-1\frac{1}{2}$ m. La facerea planului pentru lacuri de păstravi e bine să se aibă în vedere a întocmi 3, 4 până în 5 lângă olaltă, a căror suprafață să fie de câte 180 m. pătrați, ear' afunzimea de $1\frac{1}{2}$ m.

Este de lipsă ca fiecare lac să se poată seca, ceea-ce mai ușor se poate face avându-și fiecare apeductul (canalul) seu deosebit. Un astfel de lac cu o suprafață de 180 m. □ se poate prevedea cu 2000 până la 4000 păstravi de 8—12 cm. lungi. Dându-le nutremânt natural din destul numărul poate fi îndoit mai mare. Adausul acesta de păstravi se face în fiecare an și, după bunăitatea și mulțimea nutremântului, ce li-se dă, greutatea unuia crește în timp de un an dela $\frac{1}{2}$ până la 1 chgr.

Un lac de mărimea numită ar pute aduce an de an 1000 până la 4000 chgr. carne de păstravi sau un venit de mai multe mii de florini.

Comunele ar fi chemate în locul întâiu se pună la cale și se facă astfel de lacuri, căci cu chipul acesta — creându-se noua venit pe seama lor — ar fi doară modru de a nu mai ridica tot într'una dările și aruncurile; ear' poporului din acele comune 'i-s'ar ușura soartea.

Pastrarea legumelor în timpul iernei.

E de netăgăduit, că cultura legumelor a făcut înaintări mari în vremea din urmă. Astăzi în orașele mari găsim în ori-ce timp legume proaspete, pentru-că cultura a ajuns a cunoaște ce varietăți trebuie să se sãmene și ce mijloace trebuie să întrebuițăm, pentru-ca să avem totdeauna legumele de frunte.

La țeară însă, mai cu seamă în localitățile friguroase cum e în țeara noastră, e greu de a avea toate cele de lipsă pentru cultura măiestrită și de aceea trebuie să păstrăm legumele de lipsă peste iarnă.

Nu vom să învățăm cum se păstrează legumele, căci fiecare gospodar își păstrează legume, dar' vom arăta unele observațiuni adese-ori nebăgate în seamă.

Localul poate să fie o pivniță sau o groapă băgată la o mică adâncime în pământ. Ori-care ar fi localul, trebuie să căutăm ca pereții să nu fie plini de apă, căci în asemenea cas legumele putrezesc iute.

Di Gustav Heuzé în „la Revue Horticole“ după care luăm acestea, recomandă, că atunci când localul n'are decât o singură ușă, să facem pe din afară încă o ușă mobilă captușită cu paie. Prin acest mijloc împedecăm gerul să pătrundă în lăuntru.

Ferestrele sau alte deschizături trebuie umplute cu paie, mai cu seamă când ne temem de geruri prea mari. Pentru a se păstra bine legumele, peste iarnă, nu e de ajuns a le păzi de ger, ci trebuie să căutăm ca aerul din lăuntru localului să nu devie prea umed, și să aibă o temperatură de 5—6°. Când temperatura trece peste 8—10°, legumele ierboase continuă a vegeta și perd foarte curând prețul lor.

În timpul iernei când gerul nu e prea mare, și anume pe la mijlocul zilei, e bine să mai deschidem din când în când ferestrele și ușile localului de păstrat, spre a reînvi aerul interior, care este totdeauna mai încărcat de umezeală și une-ori chiar plin de aer rău, care poate strica gustul legumelor.

Legumele ca morcovii, păstârnacul, pătrânjelul etc. se păstrează după-cum știe toată lumea în nêsip curat și aproape uscat. Cel mai bun nêsip e fără îndoială nêsipul de rîu, fiindcă el reține foarte puțină apă. Trebuie să înlăturăm dela păstrat pământul lutos sau vâros, fiindcă acestea rețin apa, care poate grăbi putrezirea legumelor sau cel puțin se lipește de ele.

De multe-ori legumele se strică peste iarnă din cauza nelngrijirii. Cei mai mulți la noi nu vizitează localul decât atunci când au nevoie de legume. Modul de păstrat în nêsip e simplu și economic, dar' pentru a avea rezultate bune trebuie să cercetăm odată sau mai bine de 2 ori pe săptămână legumele și să scoatem din nêsip pe acelea ce încep a se strica. Nefăcând aceasta, mușgaiul sau putreziciunea trece foarte curând dela unele la altele.

Am zis că nêsipul să fie aproape uscat. El însă nu trebuie să fie uscat de tot, căci atunci atrage din umezeala legumelor și acestea se vestejesc. Pentru a ține nêsipul totdeauna puțin umed, din când în când îl stropim cu câte puțină apă, ferindu-ne pe cât e posibil a nu uda și legumele.

Din „Revista viticolă și horticolă“.

Negoț românesc.

Prăvălia românească a societății „Mercur“.

Dej, 18 Dec. n.

În 14 l. c. s'au deschis prăvăliile societății comerciale „Mercur“ în D. j. Localitățile acestei prăvălii sînt în locul de frunte al piațului și sînt aranjate conform recerînțelor moderne și provăzute cu tot felul de marfă bună și solidă, atât în bransa manufacturii, cât și a ferăriei și băcăniei. Prețurile sînt foarte moderate, ear' personalul servește publicul în mod prevenitor.

În zilele aceste fiind aici țîrg de țeară și fiindcă mă interesez de ori-ce întreprindere românească am intrat și eu în această prăvălie nouă și pot mărturisi sincer, că am rămas surprins într'un mod foarte plăcut de aranjamentul și ordinea perfectă ce am văzut. Mai ales am fost surprins de publicul cel mare, care țîrguia fel de fel de marfă. Toți erau îndestulți cu ieftinătatea mărfii și cu serviciul prompt.

Am aflat de bine, ca cu această ocaziune să mă informez în detalii despre dispozițiile, ce s'au făcut și se intenționează a se face pentru promovarea intereselor acestei întreprinderi și pentru promovarea intereselor comerțului în general.

Informațiunile primite din partea competentă, încât acele 'mi-s'au putut comunica, m'au satisfăcut întru toate, așa încât se poate spera cu siguranță, că dacă se vor executa toate cele proiectate, și dacă publicul român din aceste ținuturi va ști aprepia nisuițele atât de bune ale fondatorilor, în scurt timp vom pute vedea rezultate foarte îmbucurătoare și pe terenul comercial.

Între alte multele putem saluta conducătorii acestei întreprinderi pentru nisuița lor de a provede cu marfă pe toți neguțătorii mici din orașele și comunele mai mari ale acestui comitat și ale ținuturilor învecinate. Fiindcă în acest comitat sînt foarte puțini neguțători români, s'a decis ca să se angajeze în toate părțile oameni solizi și siguri, pentru-ca să înființeze ori - unde numai se poate prăvălii mai mici. În toate comunele mari și mici cel puțin 90% sînt Români. Cei angajați vor fi introduși în afacerile elementare ale comerțului prin exmisul societății. Fiecare mic comerciant va avea credit pentru cumpărarea mărfii până la o anumită sumă.

În vederea acestor dispozițiuni putem fi siguri, că în timp de câțiva ani vom avea cu ajutorul acestei reuniuni cel puțin 40—50 de comercianți mici români, cari pe lângă câștigul lor propriu vor mai face bune servicii publicului conștient.

Publicul fără de deosebire de naționalitate și confesiune (excepție: Jidani) în absolută majoritate știe aprecia după valoare adevărată nisuițele acestei întreprinderi. Din toate puterile să nisuește a da tot sprijinul sau moral și material.

Dispozițiile făcute pentru controlare, supraveghere și conducerea generală, sînt atât de stricte și se execută cu atîta energie, încât și acționarii acestei întreprinderi pot fi siguri, că-și vor căpăta interesele după capitalul elocut.

Nu pot termina ca să nu observ, că și față de întreprinderea aceasta, ca totdeauna se fac și critice și profetiri de nereușită, mai ales din partea comercianților jidani interesați, ce e ușor de înțeles.

Nu se poate însă explica ținuta rezervată, ba ai pute zice dușmănoasă a unor inteligenți români din aceste ținuturi, cari voesc a persifla toată încercarea și se nisuesc a mîna apa pe moara Jidanilor; nu pot fi îndestulit cu explicarea, că acestia ar fi împrietenți cu dușmanii noștri, un lucru însă se poate constata: acești domni scurt vîzătorii și preocupați de patima rătăcioasă tot asemenea și-au permis luxul de a critica și persifla și alte întreprinderi. Eu din parte-mi atît în interesul cauzei comune, cât și în interesul lor propriu, le-aș recomanda ca să încete cu profetiile, și dacă n'au poftă a se angaja la lucruri serioase, să nu împedecă pe cei-ce voesc a lucra, căci prin aceasta împedecă cauza comună și se compromit pe sine înșiși.

Un preot român.

Prăsirea galițelor.

(Urmare).

Îngrijirea galițelor.

Numai galițele sănătoase și robuste ne pot aduce un venit îndestulitor și sînt capabile de a produce ceva. Galițele în starea lor naturală, dedate la libertate deplină a naturii recer, pe lângă ținerea lor în coteț sau în locuri mai restrînse, ca se capete o nutrire și îngrijire atentă, ca așa să putem înlocui libertatea lor cea nerestrînsă cu toate, de câte au lipsă. Galițele, cari trăesc în stare sălbatică în natură liberă au aer și apă curată, lumina cea binefăcătoare și dătătoare de viață a soarelui, o nutrire curată și nestricată, să pot folosi de toate materiile cari sînt de lipsă pentru mistuire și susținerea sănătății și în urmă se pot bucura de mișcările întăritoare ale trupului.

De tot altmîntrelea este asta la galițele de casă. Aerul cotețului și al curței se infectează prin materiile de gunoi și evaporările trupului galițelor. Aerul acesta conține de multe-ori germenii boalelor deosebite. Galițele sînt silite a-și stîmpera setea de multe-ori din mocirle, prin ce se nasc conturbări de mistuire, ba de multe-ori și boale lipicioase. Pământul cotețului și al curței este presărat și udat cu materie stricăcioasă, care cauzează și înmulțesc boalele lipicioase nevindecabile.

Gunoiul galițelor îndeosebi în stare fluidă este isvorul de înmulțire de vermet și a bureților pricinuitoari de boale. Prin urmare nu este iertat, ca să îngăduim înmulțirea lor. Cotețele curate, bine aerisate și uscate sînt mijloacele cele mai bune de apărare împotriva celor mai multe boale.

(Va urma).

Iuliu Bardosy.

Sfaturi economice.

Cruțați mánzii.

Una din cauzele cele mai puternice, care are înfruntare asupra cailor tineri în felul de a se face neputincioși și să sufere de o mulțime de boale, este întrebuințarea lor prea timpurie la munci. De multe ori vedem mánzii de doi ani și mai tineri înhămați; proprietarul făcând această neșabuință își va fi făcând socoteala ca cel puțin să se ese nutrețul. Mánzul fiind tiner, se încoardă și trage îndoit decât alt cal. După 10—12 luni însă se arată urmările. Mánzul se desvoaltă numai pe jumătate, capătă diferite boale, picioarele dinainte-i tremură, se poticnește și așa mai departe, — toate urmări de ale întrebuințării lui prea de vreme la muncă,

Scroafele de a fâta.

La nutrirea și ținerea scroafelor de a fâta trebuie să avem cu atât mai multă grijă cu cât timpul fătării se apropie, și anume mișcările să fie ușoare și nu prea repezi, nutrirea regulată și cât se poate a le învăța blânde cu oamenii.

Țineți curați porcii.

Împotriva *păduchilor de porci* ajută numai curățenia. Pe lângă o curățenie bună însă, porcii cari au păduchi trebuie frecăți tot a se zi cu petrolu (gaz), care spre înlesnire se amestecă cu puțină untură.

Găinile ouătoare.

O găină bună ouătoare se cunoaște după mărimea și colcarea (fața) crestei și a bărbiei și anume cu cât creasta și bărbia este mai mare și mai roșie-închisă (culoarea cărnei), cu atât găina este mai bună ouătoare. Picioarele albastre (vinele) încă sunt un indiciu că găina este bună ouătoare.

Mulsul vacilor.

Vacile, cari nu stau la muls, să se trateze cu blândete, căci bătaia și înjurăturile nu ajută nimic. Cel mai folositor lucru este ca vaca să fie în decursul mulgerii scărpinată la rădăcina cozei sau să i-se țină un picior de dinainte ridicat.

Știri economice.

Prețul bucatelor. În săptămâna aceasta mișcarea negoțului cu bucate a fost cam slabă.

Prețul grâului în Pesta a scăzut. Sécara s'a ținut la prețul de până acum; maja metrică s'a vândut cu 8 fl. 35 — 8 fl. 45 cr. Orzul a trecut cu câte 6 fl. — 6 fl. 35 cr. de maje metrică. Ovésul a avut preț de câte 6 fl. 45 de soiu mijlociu și 6 fl. până la 6 fl. 25 pentru soiu mai slab. Cucuruzul s'a căutat puțin, trecând în părțile Tisei cu 4 fl. 85, în Bărat cu 4 fl. 70, în Pesta cu câte 5 fl. 25 cr. maja metrică.

Producțiunea grâului în anul 1897 n toată lumea, după statistica oficioasă a fost de 585.47 milioane măji m. și astfel față de anul trecut, când a fost 667.23 milioane măji m. arată un scăzământ de 82 milioane măji m. La sécara încă se arată față de anul trecut

un scăzământ de 48 milioane măji m. — deci la produsele principale pentru pregătirea pâinei se arată o scădere de 130 milioane măji m. Cucuruzul s'a produs mijlociu, crumpe s'au produs foarte puține. Toate aceste dau explicația la urcarea prețului de bucate.

Usurăria cu bucate. În comisia administrativă a comit. Timiș s'a pertractat o chestie foarte importantă. Anume în cercul Cuvinului vre-o 900 de agricultori mici și-au vândut încă astă-primăvară roada câmpului din éstan la mai mulți speculanți cu câte 4—5 fl. maja m. de grâu. De oare-ce însuși producțiunea a fost foarte slabă, agricultorii n'au putut transporta grâul vândut. Speculanții fără inimă, pe baza obligațiunei și a cambiului bianco dat de sârmanii agricultori, au acusat pe debitori luând de basă prețul de acum al grâului, adică pentru 4—5 fl. dați astă-primăvară pretind acum 12 fl. de maja m. Bieții agricultori, ca se scape de sigura ruină, au ridicat la tribunalul din Biserica-albă acuză contra speculanților pentru usurărie. Totodată au recurs, prin comisia administrativă a comitatului, la ministrul de justiție, ca să urmărească din oficiu această usurărie și să sisteze estimările și execuțiunile pornite deja.

Comisia administrativă a comit. pe baza rugărei agricultorilor a hotărât că va înainta urgent rescript în chestia aceasta la ministru.

Ar fi bine, ca inteligenții nostri din toate părțile să lumineze poporul, ca să întreprindă aceeași pași ca cei din cercul Cuvinului și astfel să nu se lase nimiciți de usurăria speculanților fără de inimă.

Faptă vrednică de laudă. În părțile bănățene cu deosebire se păstrează până azi frumoasa datină străbună, că fiecare casă își are patronul seu. Românii din aceste părți și sârbeză „Sântul” — cum îi zice ei patronului casei — cu multă pietate.

Noul institut de economii și credit „Steaua” din T. Petrovoselo, la înființare și-a ales ca patron al seu pe sf. Nicolae.

Harnica direcțiune a institutului, în frunte cu vrednicul preot dl Ioanichie Neagoe, a hotărât ca să sârbeze ziua aceasta în un mod demn de un institut înființat pentru binele și ajutorarea poporului și astfel a votat suma de 30 fl. cu care să se cumpere haine de iarnă pentru 10 copii sîrguincioși în școală.

Sâmbătă în 18 l. c., după serviciul divin, părintele I. Neagoe a ținut o frumoasă vorbire la 5 copii și la 5 fetițe.

Această faptă a făcut cea mai bună impresie la popor și e de sperat, că după exemplul băncei în viitor și singuraticii vor împărți ajutoare cu ocazia sêrbării patronului.

Societatea economică „Peșul”. Pe când în București s'a pus bazele Băncei Poporului, în comuna Predeal se înființa societatea economică Peșul cu sediul în Azuga, centrul comunei.

Această societate s'a întemeiat la 22 Noemvrie din inițiativa fruntașului învățător dl Ripeanu din Predeal, și de domni D. Frâncu și P. Dăscălescu, proprietari și viteji eroi dela Plevna, ale căror bravuri le reamintesc decorațiunile ce le umple pieptul.

Scopul societății este economie.

În seara de 22 s'a scris peste 10.000 lei.

În aceeași seară s'a ales și consiliul de administrație compus din următoarele persoane:

Președinte: Arhimandritul Dionisie, calaler al mai multor ordine române și străine, președinte al Ligei culturale etc.

Societatea care nu primește în sinul ei decât membri români, și-a început deja operațiunile.

Societatea „Peșul”, fiind condusă de oameni harnici și destoinici în materii financiare, sperăm că ea va înainta cu pași repezi.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonent 3695 în Vidra-de-jos. Dacă școala nu se ține în bună credință, vă plângeți la protopop, să iee măsurile de lipsă, ca să aveți școală și învățător cum se cade. Dacă protopopul nu vă va lua în seamă cererea, faceți arătare de-adreptul la consistor. Numai cât la aceea nu vă gândiți să cereți școală de stat. Toți Românii, cari fac asemenea lucru, se fac vinovați de un mare păcat național, pentru care au să fie blăstemați de toți urmașii, chiar și în mormânt. Și mai ales la d-voastră, unde a văzut lumina zilei marele viteaz al neamului nostru Iancu, ar fi lucrul acesta cu atât mai de osândit. S'ar mira lumea și s'ar cruci, cum se poate, ca în țeara lui Iancu să se fie stricată atât de tare R. — mării, ca să cerșeară școală de stat, dela acele stăpâniri, cari vreau să ne facă cu de-a sila Unguri. La așa ceva nu vă gândiți!

I. B. în Dindeleag. Băiatul d-tale, dacă n'a fost soldat, nu poate să fie scutit de taxa cătăniei. Așa și e cu dreptate, ca cel-ce nu și perde vremea în slujba Împăratului și în vreme de bătaie n'are să și puna pieptul în fața tunurilor dușmanilor, și șede acasă în tiguș, să plătească o anumită răscumpărare, din care se face un fond cu menirea de a ajutama văduvele și orfanii celor-ce vor căde pe câmpul de bătaie.

Abonent 9878. Ca să poți deschide prăvălie trebuie să ceri *concediu de industrie* (în comune mici și mari) dela primăreter. Concediul acesta îți capătă numai *majorenii* (de 24 ani împliniți); prin urmare tinerul, care a trecut de 2 ori prin asentare nu-l capătă. Darea se plătește după venitul ce-l ai din prăvălie.

Abonent 9494 în Roșu. Trebuie să așteptați până-ce vă vor veni scrisorile după măsurile din 1894—5. Pământul, care l-ați lucrat dela anul 1853 încoace, e al d-voastră și dacă la măsurile est mai nou au eșit poate mai multe jugere. Domnia nu poate să vi-l iee cu nici un preț. La răzaz e bine, dacă cereți sfat dela vre-un avocat bun și cu tragere de inimă către Români, la care să și spuneți cum stă lucrul din fir în păr. Nouă nu ne-ați scris așa pe înțeles. Pădure nu puteți căpăta și de giaba, numai pentru-că strămoșii d-voastre au fost iobagi. Dacă vă trebuie pădure, trebuie să cumpărați.

Abonent 9512. Dacă ai licența de măcelărit, numai d-ta ai dreptul de a face carne pentru vânzare și poți să oprești pe ceilalți, afară dacă se învoese, ca să și plătească dare d-tale. Ca să și poți opri, faci arătare la primărie, cerând ca să și oprească. Dacă nu se înțeleg, îi pîrești la judecată. Că la licitatul pășunii se încheie și alții, n'ai să te superi, și alții au drept, cu toate-că n'au licență de măcelărit.

Țeara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș

de
Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Roșia.

Roșia este așezată în o vale îngustă, care se deschide numai în o parte, spre apus; în colo ea este împrejmuită de dealuri, peste cari duc căi și cărări de munte.

În Ardeal Roșia și valea ei sânt unice în felul lor. Nicăiri în țeara noastră nu găsim pe un teritor atât de mic marea mulțime de mine, ce o aflăm aici și mulțimea de șteampuri, cari fac un sgomot asurzitor și articulat; nicăiri nu avem localități băieșești, ale căror locuitori se nu aibă de loc agri, păduri și fânețe și se trăescă exclusiv din lucrarea minelor, ca Roșienii.

Din dealurile Roșiei și a satului vecin Corna se scot azi și s'au scos din timpurile cele mai vechi, încă înainte de stăpânirea Romanilor asupra Daciei, mari bogății de metale nobile din sînul pământului. Roșia cu împrejurimile ei și în genere partea apuseană a Ardealului, a fost și este patria aurului și altor produse miniere, încât partea aceasta am putè-o numi *zona metalelor*. Aici se află cele mai mari bogății în interiorul pământului, metalele, pe când celelalte ținuturi ne oferă alte comori, deși nu atât de prețioase, dar' foarte folositoare.

Este știut, că în interiorul pământului nostru zac ascunse multe și mari comori, cari constituiesc imense bogății. Astfel sânt apele minerale, sarea, ferul, metalele nobile și cărbunii. Ele se află în măsură mai mică sau mai mare în toate părțile țerei, dar' cu toate aceste după felul bogăției pământului le aflăm grupate, dela răsărit spre apus, în *trei zone*, având fiecare din aceste caracteristica sa deosebită.

Partea răsăriteană a Ardealului o putem numi *zona apelor minerale*, fiindcă aici se află îngrămădite cele mai multe și mai renumite izvoare de ape minerale și cele mai cercetate scâlzi. În această zonă sânt puține, vinele minerale sau până acum sânt cunoscute puține. Singurele mine sânt cele de aramă dela Bălan, puțin productive și minele dela Rodna.

Partea mijlocie, care se extinde prin mijlocul Ardealului, o putem numi *zona sărată*, de oare-ce aici găsim în sînul pământului mare belșug de sare, cum nu se află în celelalte părți. În partea de mijloc a Ardealului se află toate minele de sare ale noastre și cele mai multe lacuri și izvoare sărate. În această zonă ape minerale mai însemnate nu sânt decât în un singur loc, la Basna.

În fine sosim la zona a treia, *zona metalelor*, care cuprinde partea din apus a Ardealului. Ape minerale și sărări aici sânt puține, dar' e belșug de *fer* (Hunedoara, Ghelar, Teliuc, Trăscău etc.), de *cărbuni de peatră* (Petroșeni) și cu deosebire de *aur*, *argint* și *alte metale*. În această zonă se află minele dela Săcărâmb, cele din Zarand, apoi minele dela Roșia și împrejurime, dela Ofenbaia etc.

Cel mai de frunte ținut băieșesc dintre toate aceste este ținutul Roșiei, reprezentând din vechime cel mai extins băieșit din Ardeal.

(Va urma).

CRONICĂ.

Școală românească închisă cu panduri! *Nelegiuirile* stăpânirii ungurești și a slujbașilor ei se țin lanț. Nu e zi, se nu avem de pus la răvaș cel puțin o nouă volnicie sêlbatică. Eată ce știre revoltătoare se vestește din *Feleacul-săsesc*:

În vremea din urmă Ungurii din comună au pornit o turbată luptă împotriva școlii românești confesionale, în scopul barbar de a o nimici, de *dragul școlii de stat*, ce fără nici o *trebuință* s'a întemeiat în comună, pentru a servi scopurilor ticăloase ale maghiarizării. Poporul, în frunte cu preotul Mihaiu *Baciu*, s'au apêrat voinicește, dar' în sflrșit forța brutală a învins!

În prezina sfântului Nicolae (6/18 Dec.) școala a fost închisă cu panduri! Slugi înarmate ale stăpânirii au fost postate în ușile școlii și nu lăsau pe școlari să între, ci cu forța îi silian să meargă la școala ungurească. *Preotul a fost amenințat de protopretor, că va fi dat în judecată pentru „agitație”, ear' învățătorului 'i-s'a spus, că în 24 de ciasuri va fi scos din sat și aruncat peste hotare!*

Eată, în toată *mârșăvenia*, despotismul și barbaria stăpânirii!

Daruri de Crăciun la Brașov. Este la Românii din Brașov frumosul obicei, *vrednic a fi imitat pretutindeni unde trădesc Români cu bună stare*, ca în fiecare an să se împartă școlarilor săraci haine și încălțăminte, în chip de daruri de Anul-Non. Împărțirea acestor daruri se face în sala gimnasiunii român din Brașov și e împreună totdeauna cu o sêrbare, având drept termin ajunul Crăciunului. Anul acesta însă, asprimea iernei a făcut, ca darurile să fie împărțite mai curând, anume Dumineca trecută. Festivitatea a fost foarte frumoasă, împărțindu-se daruri la sute de școlari săraci.

Comitetul bisericii sf. Nicolae a dat în acest scop peste 800 fl. îmbrăcând nu mai puțin de 230 școlari. Comitetul Reuniunii femeilor române din Brașov a arănat o colecție cu frumosul rezultat de 350 fl., din cari s'au împărțit cu daruri 47 școlărițe sărace și trei familii necăjite. Au mai făcut apoi daruri la elevi săraci mai multe generoase dame și mulți demni din societatea românească a Brașovului.

La festivitățile distribuirii darurilor a colaborat corul de băieți al profesorului de muzică Timoteiu Popovici, ear' parochul Dr. V. Saftu a rostit o vorbire frumoasă.

Otrăvire în biserică. Din *Maramurș* se vestește un șod cas de otrăvire. S'a întâmplat anume, că preotul român gr.-cat. din comuna *Cuhea* a comandat nu de mult un *potir de aur* dela un aurar din Baia-mare. Preotul pusese condiția, ca potirul să fie de aur dându-i în schimb un potir vechiu de argint și 150 fl. pe deasupra. Preotul primal noul potir și începù să se folosească de el la slujba d-zeească în biserică. După câteva

săptemâni însă observă, că ori de câte-ori bea din potir în decursul serviciului d-zeeș, vinul avea un gust neplăcut și era rău la beut. Mai târziu preotul începù să se simtă rău, ear' acum e bolnav greu. Ne mai fiind preotul în stare să servească în biserică, în 12 Decembrie n. c. fu chemat să servească în locul lui protopopol tractual Alexandru Gyenge. El încă o păți cu potirul ca și preotul. După-ce beu din potir, începù să simtă o durere mare la stomach și să-l prindă amețeli, încât abia a putut isprăvi cu liturghia. S'a constatat la urmă, că șgentul, la care a fost comandat potirul și care făcea și negoț cu haine bisericesti, a făcut o înșelătorie mare. Potirul nu era de aur, ci era de aramă ordinară, suflat numai cu o pătură foarte subțire de aur. După folosire de câteva săptemâni, pătura de aur s'a șters și a rămas arama, a căreia rugină a pricinuit otrăvirea preoților.

Cas de moarte. Din Ormeniș (Câmpie) se vestește trista știre, că Ludovic *Simon*, marele proprietar și fruntaș din Sângeorgiul-de-Câmpie, a răposat Luni.

Crăciun nenorocit au avut cei vre-o 4—5 locuitori cu buze șvabo-ungurești din comuna Petrovoselo (com. Torontal). Căci s'a întâmplat cum s'a întâmplat și înainte cu vre-o 10 zile: ovodița (îngrijitoarea „ovodei”) de aici a șters-o din sat... Toate șforțările nenorociților părinți cari sânt alduiți cu duzine de copii au rămas zădarnice, ovodița a fugit dela postul seu. Și astfel șvabo-ungurii noștri siliți au fost să-și petreacă Crăciunul cu larma copiilor — căci ovoda a căzut.

Omor cu jaf. Un groaznic omor s'a petrecut în muntele *Muncel* la granița română (comit. Bistrița-Năsăud) într'o cărcimă, aparținătoare fabricanților de spirt *Rohrlisch* și *Brecher*. Doi frați jidani, cari erau încredințați cu cărcimăritul în acea cărcimă, au fost omorți într'un chip înșorător de cătră un tăietor de lemne. Ucigașul după șevșirea faptei a fugit, poate că în România, cu o sumă de 100 de fl. ce a găsit-o la cei uciși.

Reședință regală la Curtea-de-Argeș. În primăvara viitoare se va face șfințirea reședinței regale române dela Curtea-de-Argeș. Acest palat, la care se lucrează de mai mulți ani, este o aripă a reședinței episcopale de Argeș. Mobilele pentru această reședință de vară a Curței regale au și fost comandate în Germania.

Nou proces de otrăvitori. Luasem și noi știre, că în comuna *Febelii* (lângă Timișoara) s'a descoperit o primejdioasă și întinsă *bandă de otrăvitori și otrăvitoare*. Pornindu-se cercetare, s'a aflat în trupurile celor morți șemne de otrăvire. În urma grelelor constatări, în Septembrie deja au fost prinși opt oameni, parte bărbați, parte femei. Zilele acestea au mai arestat șese bărbați, și se crede, că vor mai urma areștări, atât de grozav va fi procesul.

Imprejurare ușurătoare la toastul cu „Eljen!” al împêratului Wilhelm II. „Kronstädter Zeitung” din Brașov a publicat zilele acestea privitor la faimosul toast din Budapesta cu „Eljen!” al împêratului Wilhelm II. o notiță a unui corespondent al seu, care — zicea numitul ziar — ne arată în ce împrejurări s'a rostit acel toast.

Notița e următoarea: „Înainte de a fi părăsit Majestatea Sa castelul din Buda, abia se poate, *se nu fi gustat ceva*; a urmat apoi *marele dejun* din „Pök-klub“, ear' în bazar 'i-s'a servit un pahar de vin de Tokaj, pe care — după mărturia lui „P. Lloyd“ — *l-a golit până 'n fund*“. La prânz a fost, firește, „dejeuner“ (mâncare și *beutură*). După acestea Mej. Sa va fi binevoit a se odihni nițel și mai târziu, în urma stător peripeții, 'și-a rostit la „super“ toastul terminat cu „Eljen!“ Aceasta, din punct de vedere psihologic și fiziologic explică foarte mult“.

„Budapesti Hirap“, luând știre de notița ziarului sășesc, scrie sub titlul „Vilmos crászár megsértése“ (Vai de mare împăratului Wilhem) un articolas, în care spune cele mai urgurești *îngurături* la adresa Sașilor verzi, pe cari — în cel mai blând termin — îi numește obraznici... „Cultură“ unguerească și asta!

Croații și Ungurii. Foile unguerești scriu cu multă amarăciune despre o întâmplare petrecută zilele acestea *chiar în Budapesta* și chiar din partea unor *cadeți dela* — *honvezi*. Casul e următorul: Într'una din nopțile trecute doi *cadeți dela honvezi* își petreceau cu multă voce într'o cafenea. Cânta și muzica. Unul dintre *cadeți* strigă lăutarilor cari tocmai cântau urgurește: „*Mai încetați cu cântarea unguerească și cântați-ne croățește!*“ — „Pentru-că noi suntem Croați!“ — zise celălalt cadet.

Cățiva Unguri dela o masă vecină se ațtară și unul, mai voinicos, face imputări *cadeților*. Revoltat, unul dintre *cadeți* îi strigă: „*Taci, câne de ungar!*“ Lncrul era pe-aci s'ajungă la bătaie, când pășete la mijloc un căpitan de honvezi, care înduplecă pe *cadeți* să părăsescă cafenea.

Monument lui Tudor Vladimirescu. Într'una din ședințele sale mai noue camera română a votat 20.000 lei în scopul ridicării la Tîrgu-Jiu a unei statue lui Tudor Vladimirescu, nemuritul nostru erou național.

Foc mare în Brăila. În seara de 20 Decembrie n. un foc puternic a izbucnit în portul Brăila. Focul a mistuit 5 magazine pline de bucate și s'a întins apoi la o altă magazie a dlui Abramof, în care erau 5400 hectolitri orz și 130 hect. cucuruz, cari au ars cu totul. A mai ars și o magazie a dlui Dragomir Constantinescu, în care erau 2200 hect. sâcă și alte magazine. Pagubele se urcă aproape la 100.000 lei. Cauzele focului nu se cunosc.

Catastrofe sub pământ. Două mari catastrofe de ocnă se vestesc, una din Mehadia, alta din Tîrnova. La Mehadia s'a repetit în — măsură mai mică grozava catastrofă dela Reșița. Anume într'o ocnă de cărbuni s'a întâmplat o uriașă explozie; șapte *băieși* au fost omorâți, șase greu răniți.

La Tîrnova s'a întâmplat în mină o prăbușire de stâncă; un lucrător a fost omorât, câțiva răniți.

Neferiții lucrători au fost, la amândouă catastrofele, în mare parte — Români.

Mare foc la Galați. Zilele acestea un mare foc a izbucnit în portul Galați. Focul s'a ivit la marea fabrică de cherestea Popper. Lângă ea compania Watson și Youell avea 800 de vagoane de lemnărie, dintre care 700 sunt asigurate. Ori-ce ajutor a fost zădarnic; pagubele sunt uriașe.

Pentru „agitatie“. Se știe, că mai astă-primăvară tribunalul din loc osândise la 25 fl. amendă pe preotul din Zlatna Emanuil Beșu, acusat de „agitatie“. Tabla din Cluj a aflat pedeapsa — firește! — „prea blândă“ și a schimbat-o la 6 săptămâni temniță. Curia încă a schimbat și această sentință osândind pe dl Beșu la 100 fl. amendă.

Proces mare în Sêrbia. La tribunalul din Cacak (Sêrbia) s'a sfârșit zilele acestei procesului unei bande de 72 de tâlhari. Șese inși au fost osândiți la moarte, ceilalți șezeci-și-șese la temniță pe mai mulți ani. Regele sêrbesc a întărit sentința de moarte și astfel cei șese osândiți vor fi — după obiceiul sêrbesc — omorâți prin glonț.

In amintirea iubiților răposați. Se știe ce sume considerabile de bani se cheltuesc pe cununile, ce se procură de amicii și consăngenii iubiților răposați, sume, cari puse la un loc s'er pute folosii spre scopuri umanitare, prin ce se eternizează și memoria decedatului și se săvârșește și un lacru bine plăcut lui Dumnezeu și oamenilor. Din aceste considerante purcezend, comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ a luat laudabila hotărâre de a pune basă la un fond, în care să încurgă eventualele sume de bani, dăruite de cei mai desproape ai iubiților răposați, și pe care le-ar fi destinat pentru procurarea cununei. Din acest fond cu timpul se vor acorda modeste ajutoare bănești momentane vădovelor sau orfanilor meseriașilor români din Sibiu, membri ai reuniunii amintite...

Din incidentul trecerii la cele eterne a mult regretatului director Dr. Aurel Brote, presidentul Reuniunii sodalilor români din Sibiu, dl Victor Tordășianu, în semn de adânc regret și în amintirea decedatului a transpus, în loc de cunună, suma de fl. 5 la cassa Reuniunii spre administrare în fondul menționat.

Fie ca această faptă să aile cât mai mulți imitatori.

Kossuthiști și... socialiști. Pe Duminică trecută fusese convocată la Budapesta o mare adunare *kossuthistă*, în scop de a lua poziție pe lângă teritoriul vamal neatrănit al Ungariei. Precum se vestește înăse *adunarea a rămas baltă*, de vreme-ce s'au înfășoșat așa mulți *socialiști*, încât Kossuth și tovarășii, temându-se să nu fie majorizați, au abzis de a mai ține adunarea.

Pământul — clopotar. Un teribil cutremur de pământ a sguduit și pustiit deunăzile orașul italian Citta di Castello. Pe la 8 ore dimineața s'au mișcat cu violență temelile orașului, hornurile caselor sau prăbușit, zidurile s'au crepat, ear' din turnurile clătinate ale bisericilor un șgomot uriaș de jalnice dangăte de clopot alarma orașul, atât de puternic a fost cutremurul. Locuitorii înspăimântați s'au refugiat în liber și numai după-ce cutremurul a încetat și cu el clopotele au tăcut, s'au refugiat în oraș. Cutremurul a făcut mari pagube, atât în oraș, cât și în împrejurimi.

Avis. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra anunțului dlui Iuliu Erös, publicat în numărul nostru, și recomandăm cu căldură această firmă de bun renume în toate lucrurile de ceasornicărie și giuvaere.

Invitări. În 26 v. l. c., a doua zi de Crăciun, se aranjază cu elevii școlii din comuna Viștea-superoară, în localul școlar o producțiune musicală-declamatorică împreună cu petrecere cu joc, la care se consideră prin aceasta de *invitați* toți amicii și sprijinitorii progresului nostru cultural; invitări speciale nu se pot face. Venitul curat e merit pentru sporirea fondului școlii. Taxa de intrare: 20 cr. de persoană. Eventualele suprasolviri și contribuiri generoase se cuatează pe cale ziaristică. Program: 1. a) „Cântec de stea“ (2 voci); b) „Oaspeții primăverii“ (2 voci), executate de corul școlii. 2. „Cerșitorul“, declamare de un elev. 3. a) „Moartea lui Mihaiu“ (3 voci); b) „Seara“ (solo și cor în 3 voci), exec. de corul școlii. 4. „Judecata dreaptă“, comedie într'un act, predată de elevi. 5. a) „Rugăciune“ (2 voci); b) „Moartea vitează“, (3 voci) exec. de corul școlii. 6. „Limba mea“ declamată de o elevă. 7. „Trageți hora“ (în 3 voci), exec. de corul școlii. 8. „O șezătoare la țeară“, piesă dram. predată de eleve. Viștea-superoară, 16 Decembrie 1897.

Ioan Banciu, invet.

— Inteligența română din Teiuș și jur învită la *producțiunea teatrală* împreună cu dans, ce se va aranja în 8 Ianuarie st. n. 1898 (III. zi de Crăciun), în sala hotelului Löwe Samuel. Începutul precis la 8 ore seara. Prețul intrării de persoană: Locul I. 80 cr., locul II. 60 cr., locul III. 40 cr. Venitul curat e destinat bibliotecii populare înființând în Teiuș.

Program: I. „Dușmancele“ de G. Coșbuc, declamată de d-șoara Silvia Marian. II. „Carcarii“ de T. Speranță, declamată de dl Candin Suciu. III. „Cinel-Cinel“, comedie într'un act de V. Alexandri.

Persoanele: Sandu, boier de 50 ani: dl Cornel Crișanu. Smarandița, nepoata lui Sandu: d-șoara Aurelia Dărămuș. Tincuța, vara Smarandiței: d-șoara Maria Rațiu. Florica, tinără țerancă: d-șoara Victoria Rațiu. Graur, fecior boieresc: dl Clement Boeriu.

Mai nou.

Protestarea Sêrbilor.

Din *Vêrșet* se vestește, că Sêrbii au conchemat acolo o adunare, pe Joi, în 30 Decembrie c. Convocătorul a fost subscris de mulți fruntași din toate părțile. Scopul adunării a fost să protesteze împotriva proiectului de lege de maghiarizare.

La încheierea foaiei primim știrea, că și această *adunare a fost oprită*. O nouă volnicie a guvernului! Despotismul în întregă țeara e același, față de tot ce nu este unguerec și jidovesc.

POSTA REDACȚIEI.

Mai mulți coriști în Lipova. Vê rugăm a iscăli scrisoarea. Iscălirile nu le publicăm, dar' noi trebuie să le avem.

Abonent Nr. 9248. Pentru „Căldarul Pop.“ trimite 25 cr. și-l vei primi; dar' grăbește. Știrea s'a publicat.

P. Gr. în Gherman. Scrisoarea d-tale se vede că s'a perdut, căci noi nu o găsim. Fii bun și ne mai scrie odată.

Nic. M. în Seliște. Se va publica.

La mai mulți. Vê rugăm a fi cu așteptare, căci nu avem loc deodată pentru toate.

Pentru redacție și editură responsabil: Petru Simțion. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele	
	Dum. înaint. Nasc. l. Chr. gl. 4 sft. 7.		rés.	ap.
Dum.	21 S. Mucenița Iuliana	2 Macariu	7 53	4 7
Luni	22 Muc. Anastasia	3 Genoveva	7 53	4 7
Marti	23 SS. 10 Mci. din Crit	4 Titu	7 52	4 8
Merc.	24 S. Muc. Eugenia	5 Telesfor	7 52	4 8
Joi	25 (†) Nasc. D. Is. Chr.	6 Epifania	7 51	4 9
Vineri	26 (†) Sob. Preac Nasc.	7 Isidor	7 50	4 10
Sâmb.	27 † Ap. și Arch. Stef.	8 Severin	7 49	4 11

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechin.

Joi, 25 Decembrie: Cehul-Selagiului, Nușfalău.
Vineri, 26 Decembrie: Ciuc-Sepviz, Piscot.

Excelente vinuri ardelenesti

(vinuri de masă și de dessert)

cu prețuri moderate la

K. Wilh. Jikeli,
Sibiu, [2345] 7-10
strada Urezului nr. 7.

Făină

de cea mai bună calitate.

Săpun de toate soiurile

recomandă cu prețurile cele mai ieftine

Iosif Fabritius,

Sebeșul-săseso. [2824] 1-3

Revânzătorii au deosebit avantaj.

A apărut la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu

Cartea

Stuparilor săteni

de
Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiului“

Prețul 35 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stuparilor. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“,
societate pe acțiuni în Sibiu.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

Aduc la cunoștința onoratului public, că la subsemnatul se află [2775] 2-6

cucuruz de vânzare nou și vechiu

în ori-ce cantitate, de 1/4, 1/2 hectolitru și cu vagonul, cu prețurile zilnice.

Cu deplină stimă

Martin Grünfeld,

Sibiu, Rothenthurmerstrasse nr. 2.

Făină.

Recomand on. public pe Sfintele sârbători ca totdeauna [2814] 2-3

Făină excelentă de Banat și Ungaria, cu cele mai moderate prețuri. Tot aci se capătă Linte de Brașov și făină de cucuruz roșu de România.

Franzelăria lui

Petru Moga,

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 44.

IULIU ERÖS,

str. Cisnădiei 3. SIBIU. str. Cisnădiei 3.

Edificiul băncii „Transilvania“.



Cel mai ieftin izvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiere, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 35-35



Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Novitate!

Cadou de

Crăciun!

LIMBA FLORILOR.

— De amor și amiciție. —

Simbolica naturală a celor mai favorite flori, compusă după explicările orientalilor de

Un amoresat.

Acest volum, în format drăgălaș (32°) imprimat pe hârtie velină, în două culori, negru și albastru, elegant compactat în lux, este

cadou potrivit

pentru tinerime, mai ales pentru fetițe.

În legătură de pânză colorată, tabla titlului imprimată cu aur.

Prețul unu exemplar 50 cr. = 1.50 lei.

Anunț!

„Cassa de păstrare în Mercurea“, societate pe acții, cu un capital social de 64.000 coroane, după-ce înregistrarea firmei s'a efectuit, își va începe activitatea în 1 Ianuarie 1898 și deocamdată va face următoarele operațiuni:

- va primi depuneri spre fructificare;
- va escompta cambii cu caventi;
- va acorda împrumuturi pe obligațiuni cu caventi și pe ipotecă.

Localul „Cassei de păstrare“ e în „Drumul țerei“ în casele dlui Daniil Stroia.

Oarele de birou în fiecare zi sunt dela 9—12 a. m.

Mercurea, în 15 Decembrie 1897.

Direcțiunea

„Cassei de păstrare în Mercurea“, societate pe acții.
[2781] 2—2

Betia

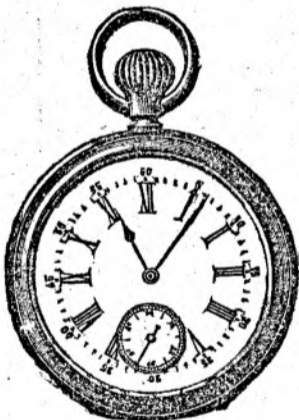
curabilă prin antitetinul*) aplicat în numeroase cazuri cu succes strălucit. Nenumărate scrisori de mulțumită de ale vindecătorilor se trimit la dorință franco spre vedere. — Se poate ca betivului, fiind fără gust, și fără ca să știe. — O dosă: 2 fl. 20 cr., o dosă dublă, pentru pătimiși vechi 4 fl. 40 cr., contra sumei din urmă trimise anticipative franco.

Se capătă: „Farmacia la Vulturul“, Lugoj, nr. 112.

*) numele protegiat. [2442] 5—12

Numai fl. 3.50

costă următoarea pompoasă colecție de mărfuri



15 bucăți fl. 3.50. 794

15 bucăți fl. 3.50. 794

1 orologiu de buzunar Prima-Anker-Remontoir, umblă precis, cu garanție pe 3 ani:

- 1 lanț fin panteră imit. de aur;
- 2 bucăți inel imit. de aur în cel mai nou, facon cu similibrilant;
- 2 bucăți nasturi de manșete, aur dublă, cu mecanism;

- 1 ac draguț de broș pentru dame;
- 1 bucată nasturi la piept (chemisets);
- 3 nasturi Patent pentru guler;

- 1 ac de cravată foarte fin;
- 1 învelitoare pentru orologiu anker;
- 1 oglindă de buzunar în etui;
- 1 ac pentru blousă, facon aur.

Toate aceste 15 obiecte de lux împreună cu orologiul anker-remontoir costă numai fl. 3.50.

Se expediază ori-cui pe lângă rambursă.

La cas de neconveniență se trimit banii îndărăt așa că pentru cumpărători ori-ce risic e eschis.

Se capătă singur și numai prin firma de oroloage [2104] 11—12

Alfred Fischer,

Viena, I., Adlegasse nr. 12.

Adese-ori premiat.

Pivnița Mönchhof

cu renume din anul 1884 cu ocazia marilor sărbări populare în amintirea migrațiunei Sașilor înainte de șapte sute de ani

oferă

bune vinuri de masă ardelenesti și de Magyarad:

Vin nou	32 cr.
Vin bun de masă ardelenesc	40 "
	46 "
Rhein-Risling din pivnițele baronului Szentkereszty	70 "
Pinotgris	70 "
Mädchentraube, dela Bläjel din 1889	80 "
Bika-vér ales, roșu	80 "
Oporto din pivnița baronului Szentkereszty	60 "
Transport din străinătate	1 fl. 20 "
Transport din Ardeal	80 "
Malaga spaniol veritabil, foarte fin	2 fl. — "

Curat și sănătos!

Bun și elegant!

Mai departe toate soiurile vin de sticle din țeară și străinătate.

Afară de casă costă cel de 40 numai 36 cr.

Venzătorii în oraș și mai ales la țeară capătă cu preț moderat. [2565] 6—12

Bun oțet de vin pro litru 30 cr.

Ludwig Fronius, negustor de vinuri, **Sibiu.**

Adese-ori premiat.

Banca generală de asigurare „TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868.

[1482] 30—30

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobiliu etc.
- pe vieța omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitale pe casul morții și pentru termine fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe vieța
în a. 1869—1893 fl. 989,031.85	în a. 1870—1893 fl. 808,118.60
în a. 1894 " 56,333.20	în a. 1894 " 59,659.—
în a. 1895 " 50,463.35	în a. 1895 " 66,862.11
în a. 1896 " 61,925.11	în a. 1896 " 81,784.—
Suma fl. 1.157,753.51	Suma fl. 1.016,423.71

2,174.177 fl. 22 cr.

Conform bilanțului pentru 1895 fondurile de rezervă și garanție se urcă la **999.950 fl. 23 cr.**

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.



Mijloc dietetic, cosmetic, vechiu probat, (frecare) pentru întărirea și înviorarea nervilor și muschilor corpului omenesc.

Fluidul Kwizda
marca șerpe (fluid pentru turiști).

Folosit cu succes de turiști, bicicliști și călăreți pentru întărirea și restaurare după tururi mai mari.

Prețul 1/1 butelie 1 fl., 1/2 butelie 60 cr.

[1182] 28—40

Se poate procura dela toate farmaciile.

Deposit principal: Kreisapotecă, Korneuburg, lângă Viena.